

щоб бути дієвим принципом, який дозволяє розуміти процеси і розумно впливати на них. Сходження до Єдиного є необхідною умовою справедливого, вмілого управління. Управлінець, політик, повинен бути філософом, інакше вони не будуть здатними ефективно управляти. Філософія веде до розумного бачення, до бачення Єдиного, яке управляє усім одиничним. Розуміння зв'язків між окремими ідеями, сутностями у світлі Єдиного, є необхідною рисою управлінця, але таке бачення приходить після морального вдосконалення душі управлінця, після морального очищення (катарсису).

1. *Кассирер Э.* Сущность и действие символического понятия// Кассирер Э. Избранное: Индивид и космос/ Пер. с нем. – М.; СПб.: Университетская книжна, 2000. – 269-434 с.; 2. *Фестюжьер А.-Ж.* Созерцание и созерцательная жизнь по Платону/ Пер. с франц. А. С. Гаголина. – СПб.: «Наука», 2009. – 497 с. – (Сер. «Слово о сущем»)

Євген Іванов

Одеська національна академія харчових технологій

СТРАТЕГІЯ СОЦІАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ ПЛАТОНА: ГНОСЕОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Проблеми соціального управління з давніх часів цікавили філософів. Вони осмислювалися в рамках різноманітних філософських шкіл, вчень, напрямів. При цьому мислителі ставили перед собою різні завдання і задачі, вирішували актуальні для них проблеми, однак не дивлячись на існуючий серйозний філософський доробок, не всі питання в сфері управління були піддані аналізу. Враховуючи вищесказане закономірним виглядає прагнення сучасних філософів та суспільнознавців з нових позицій поглянути на доробок корифеїв античної філософії: Сократа, Платона, Аристотеля та інших. Особливо актуальним уявляється звернення до філософського спадку Платона, який був одним з видатних мислителів, хто не лише детально розробив соціальну утопію, яка увійшла в історію під назвою «ідеальної держави Платона», а й приділив значну увагу гносеологічним проблемам соціального управління.

Найбільш докладно свої ідеї щодо соціального управління філософ виклав у праці «Держава». Він розпочинає її з постановки питання про розгляд проблеми справедливості. За допомогою діалектичного методу Платон розглядає цю категорію під різними кутами зору. Для цього використовується метод виділення найбільш загальних, «граничних» категорій та індуктивний хід думки. Під час розгляду сутності справедливості дослідження розширюється, охоплюючи майже всі головні питання філософії: про істинно суцї причини буття всіх речей (ідеї), а також вищу з них – ідею «блага», про природу людини

і те, якою має бути зразкова держава і яким чином вона має управлятися. Деякі дослідники теорії пізнання Платона, наприклад В. Асмус, висловили думку, що філософ вважав шлях до знання поєднанням, синтезом чуттєвості та розуму, і що саме розум осмислює елементи чуттєвого досвіду[1, с. 72], хоча прямої вказівки на це в роботах грецького мислителя немає.

Яким же чином гносеологія Платона була використана під час вирішення проблем соціального управління? Суб'єкт управління, згідно до поглядів Платона, повинен діяти на користь об'єкту управління. Він проводить таку аналогію щодо соціального управління: «Лікар оскільки він лікар, зовсім не має на увазі і не прописує те, що необхідно лікарю, а лише тільки те, що необхідно хворому» [2, с. 121].

1) Платон детально проаналізував сучасну йому практику управління соціумом, а також побудував модель діалектичного розвитку механізму дослідження суспільства. Він, на його думку, еволюціонує від своєї найпростішої форми в прадавній державі, де громадяни самостійно пізнають соціальні реалії та власні потреби, до більш складної, де соціальним управлінням відають правителі. Вони представляють собою більш ефективний суб'єкт управління, але здебільшого владарюють на свою власну користь. Найкраще із завданням пізнання в сфері соціального управління справились би, з погляду Платона, спеціально підготовлені філософи-правителі, що мають взяти владу до своїх рук в новій ідеальній державі. В ній буде функціонувати найбільш еволюційно просунуту форму розвитку механізму дослідження суспільства.

2) Філософ дослідив рух суб'єкта управління від незнання до знання. На його думку пізнання доступне лише обдарованим людям, спеціально підготовленим і добре освіченим філософам-правителям. Вони звертаються до пізнання потреб суспільства, які неможливо досягнути без пізнання таких категорій як добродієність, справедливість і несправедливість, любов, мудрість тощо.

3) Природа управлінських знань, згідно із вченням Платона, не відрізняється від природи інших знань, що використовуються суспільством. Знання можуть бути передані іншим суб'єктам з допомогою діалогів, бесід, під час виховання і, навіть, за допомогою законів, але зрозуміти таке «послання» здатні не всі душі. Такий підхід Платона може здатись сучасним дослідникам з секуляризованою свідомістю дивним, але треба зауважити, що мислитель відштовхувався від поширеного в Давній Греції та Близькому Сході вчення про душу. Воно передбачало, що душі існують не тільки в людини, а й в тварин і навіть предметів, наприклад, в магніті, а мислення та уявлення здавалось людям діяльністю поза їх тілом.

В той же час філософ не відкидав і більш звичну для нас можливість пізнання явищ, об'єктів, категорій за допомогою раціональних методів. Хід

пізнавального процесу, який він уявляв, можна коротко сформулювати так: відчуття трансформуються за допомогою міркування в уявлення, які в свою чергу людина «переробляє» в абстрактні образи, «граничні» категорії. Для вірної роботи розуму та її перевірки Платон запропонував використовувати діалектику (розгляд якої може зайняти цілу монографію), а також розвивати абстрактне мислення за допомогою таких наук як геометрія та математика. Платон визначив, який механізм дослідження соціуму щодо соціального управління є найбільш оптимальним. Згідно його вчення, філософи повинні осягнути справжнє буття і на його основі визначити призначення кожного індивіда в суспільстві, розробити шляхи побудови ідеальної держави. В той же час філософ високо оцінював діалектичний метод для дослідження філософських та суспільних проблем. Саме цей напрямок виявився в подальшому найбільш ефективним.

1. *Асмус В.* Платон. М.: Мысль, 1969. – 247 с.; 2. *Платон.* Государство // Сочинения в четырех томах. – Т. 3. – Спб.: Издательство Спб. Университета, 2006 – 750 с.